

ИНСТИТУТ ПО ФИЛОСОФИЯ И СОЦИОЛОГИЯ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

УТВЪРДИЛ:

Директор на ИФС

проф. дсн Емилия Ченгелова

**КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА
НА ДОКТОРСКА ПРОГРАМА**

НАУЧНА ОБЛАСТ: 2. ХУМАНИТАРНИ НАУКИ

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ: 2.3. ФИЛОСОФИЯ

ДОКТОРСКА ПРОГРАМА: ФИЛОСОФИЯ НА НАУКАТА

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН: ДОКТОР

НИВО ПО НКР:

ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ: ДОКТОР ПО ФИЛОСОФИЯ

СРОК НА ОБУЧЕНИЕ: 3 /три / или 5 /четири/ ГОДИНИ

**ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ: РЕДОВНА / САМОСТОЯТЕЛНА
ЗАДОЧНА**

**КВАЛИФИКАЦИОННАТА ХАРАКТЕРИСТИ-
КА Е ВЪВЕДЕНА С ПЛАНА ЗА ОБУЧЕНИЕ
ПРЕЗ: 2024**

СОФИЯ, 2024

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМАТА

Секция „Философия на науката” към ИФС, БАН предлага програма за обучение на докторанти в образователната и научна степен „Доктор” в научната специалност „Философия на науката”. Програмата е предназначена както за магистри, които имат интерес към изследването на научния метод, структурата и динамиката на научните теории, принципите на научното познание и научното изследване историята на природните, точните, медицинските и хуманитарните науки и връзките им с философията, така и за специалисти, които са завършили широк кръг от хуманитарни и природонаучни специалности и желаят да овладеят инструментите на Философия на Науката с цел прилагане в други области на теоретични изследвания и практическа работа. Програмата е специално разработена на най-високо академично и преподавателско ниво, за да отговори на нуждите на бъдещи изследователи в научни организации и преподаватели във ВУ, които желаят да придобият и разширят знания и умения в областта на философията на науката.

Основните цели на докторската програма „Философия на науката” при Института за философия и социология към Българската академия на науките (ИФС-БАН) са подготовката на висококвалифицирани специалисти, които могат успешно да се реализират в България и в чужбина като:

Изследователи в научни организации, университети, консорциуми и центрове, специализирани в областта на философията на науката.

Преподаватели във висши учебни заведения, преподаващи философия на науката и свързани с нея дисциплини.

Експерти в правителствени и неправителствени организации, занимаващи се с научна политика, академична етика на научните изследвания и оценка на научните достижения.

Целта на философската колегия в ИФС-БАН е да развива докторантурата като основна форма за подготовка на специалисти, способни да допринесат за развитието на философията на науката. В контекста на Болонския процес, програмата се стреми към задълбочено разбиране и систематизиране на знанията в областта на философията на науката, развиване на критично мислене и умения за извършване на самостоятелни научни изследвания, анализи и оценки. Особено внимание се отделя на способността за анализ и синтез на съвременни научни идеи, хипотези и теории, на рецепцията на науката като културен феномен както и на уменията за ефективна комуникация с професионалната общност и широката публика. Това подчертава значението на програмата за развитието на философските науки в България и нейната интеграция в европейските научни и образователни стандарти.

2. ЦЕЛИ НА ДОКТОРСКАТА ПРОГРАМА

Целите на докторската програма по „Философия на науката“ в Института за философия и социология към Българската академия на науките са насочени към формирането на ново поколение учени, които да владеят дълбоко и комплексно разбиране на фундаменталните въпроси, стоящи в основата на научното познание. Докторантите ще развият критичен подход към анализа на научните методи и теории, ще овладеят уменията за самостоятелна научно-изследователска работа и ще допринесат за интеграцията на научните знания в широкия контекст на човешкото разбиране и социалния прогрес.

Програмата поставя акцент върху следните ключови аспекти:

Разработване на умения за анализ и интерпретация на класически и съвременни текстове и модели в областта на философията на науката, като по този начин дава възможност на докторантите да осмислят и приложат тези идеи в контекста на съвременните научни изследвания.

Формиране на иновативно мислене и умения за самостоятелно научно изследване, което включва разработването на нови подходи и методи за анализ, на аналитични модели както и принос към теоретичните основи на философията на науката.

Подготовка за професионална реализация в различни области, като се акцентира върху възможностите за кариера в научни организации, висши учебни заведения, както и в секторите на културата, образованието и публичната политика. Специално внимание се обръща на развитието на умения за комуникация на научни идеи и резултати до различни аудитории, включително непрофесионална публика.

Завършилите докторската програма ще имат не само задълбочени познания в областта на философията на науката, но и способността да прилагат тези знания за решаване на конкретни научни и социални проблеми. Това ги прави ценни специалисти, способни да влияят положително на развитието на науката, образованието и обществото в България, Европа и по света.

3. ОБЩА КВАЛИФИКАЦИЯ И СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

В теоретичен план, който следва утвърдената проблематика на Обща Философия на Науката докторската програма по „Философия на науката“ обхваща и анализира развитието и ключовите моменти в историята на философията на науката, съвременните дебати и тенденции в динамично следване развитието на самата наука. Програмата изследва природата и принципите на научното познание и свързани проблеми като неговото генериране, структуриране и проверка. Програмата се фокусира върху въпросите за научната методология, моделите на научните теории, теоретичните основи на научните парадигми, природата на научното обяснение, както и етичните и социални аспекти на научните изследвания.

В специализиран план програмата предоставя на докторантите редица различни възможности да разширят своите знания и умения в конкретни специализирани области на философията на науката, като например Философия на естествените науки (Физика и

Биология), Философия на Медицината, Философия на Математиката и Логиката, Философия на Пространството и времето, Научна Епистемология и Философия на Изкуствения интелект. Освен това, програмата включва обучение по актуални проблеми като научната обективност, ролята на науката в обществото, дебатът за научен реализъм и анти-реализъм, и влиянието на технологичния прогрес на научното познание.

Програмата също така включва обучение по етични аспекти на научните изследвания, подчертавайки значението на отговорността и интегритета в научната практика. Това подготвя докторантите за справяне с етични дилеми и въпроси на научната етика, които могат да възникнат в хода на тяхната професионална кариера. Обучението следва високите стандарти и критерии за качество, заложен в международните програми за обучение на специалисти по философия на науката.

Иновативното обучение на докторантско ниво, което е специфично за програмата по „Философия на науката“ при ИФС, предлага уникална перспектива върху пресечните точки между науката, технологията и обществото, включително въпросите на научната комуникация и публичното разбиране на науката и подготвя докторантите за бъдещето на научните изследвания в контекста на глобалните предизвикателства.

4. УСВОЕНИ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ СЪГЛАСНО НАЦИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИОННА РАМКА

4.1. Знания (теоретически и/или фактологически)

Завършилите докторската програма по „Философия на науката“ трябва да притежават задълбочени и систематизирани знания за ключовите философски подходи към научните теории и методи, развитието и структурата на научното знание, както и за въпросите, свързани с научната обективност, етика и социалната роля на науката. Трябва да са овладели критичен анализ и методология за научно изследване във философията на науката, както и да имат способността да разширяват и критично преосмислят съществуващите знания в областта.

4.2. Умения (познавателни и/или практически)

Умения за осъществяване на висококачествени научни изследвания с помощта на интердисциплинарен подход в областта на философията на науката. Завършилите трябва да имат уменията да формулират и анализират философски въпроси, свързани с науката, да разработват оригинални хипотези и да предлагат нови и иновативни подходи за решаване на сложни проблеми.

4.3. Самостоятелност и отговорност

Завършилите трябва да демонстрират висока степен на самостоятелност в своите научни изследвания, да развиват оригинални идеи и да интегрират нови знания в областта на философията на науката. Те трябва да могат да оценяват етичните аспекти и социалните последици при прилагането на научните изследвания и теории.

4.4. Компетентност за учене

Завършилите трябва да показват способност за непрекъснато и систематично придобиване на нови знания в областта на философията на науката, да оценяват и

интегрират научната информация и да са наясно с последните водещи научни достижения и методологии.

4.5. Комуникативни и социални компетентности

Трябва да демонстрират способност за ефективна комуникация на сложни идеи и изследвания до различни аудитории, както и умения за работа в екип и сътрудничество с други изследователи в областта на философията на науката и сродни дисциплини.

4.6. Професионални компетентности

Завършилите трябва да разполагат с детайлно разбиране за методите на научно изследване и анализ в областта на философията на науката, да могат да прилагат тези методи в разработването на нови теоретични рамки, да извеждат и обосновават сложни философски концепции и да допринасят за развитието на областта с оригинални изследвания.

5. СФЕРИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Придобилите ОНС „доктор“ по „Философия на науката“ могат да намерят професионална реализация в различни области, които ценят критичното мислене, аналитичните умения и дълбокото разбиране за науката и нейното въздействие върху обществото:

В системата на Министерство на образованието, младежта и науката:

Изследователи в научни институти и центрове, фокусирани върху философията на науката и свързаните с нея области.

Преподаватели в университети и висши учебни заведения, специализирани в курсове по философия на науката, методология на научните изследвания и история на науката.

Експерти в отделите за научна политика, разработване на учебни програми и методики, свързани с философията на науката, в регионалните инспекторати по образование и наука.

Организатори и координатори на образователни и научно-популяризиращи инициативи, фокусирани върху науката, нейното значение и въздействие в обществото.

В системата на Министерство на културата и в неправителствения сектор:

Консултанти и експерти в проекти, насочени към повишаване на обществената осведоменост и разбиране на науката, научните достижения и технологичните иновации.

Аналитични специалисти в медиите, издателствата и образователните платформи, разработващи съдържание, свързано с философията на науката и етичните аспекти на научните изследвания.

Специалисти в неправителствени организации, формиращи обществените нагласи по отношение на различни групи от общността (пациентски организации, неправителствени

организации с разнообразни цели и други, спазващи конституцията на РБ в своята дейност).

Длъжности според националната класификация на длъжностите и професиите в Република България могат да включват:

- единична група 2310 – Преподаватели във висши училища;
- единична група 1223 – Ръководители на научноизследователска и развойна дейност;
- единична група 1345 – Ръководители в образованието;
- единична група 3435 – Други приложни специалисти в областта на изкуството и културата.

Тези длъжности отразяват широкия спектър от възможности за професионална реализация, като отварят път за принос в академичната общност, образованието, културата и обществената политика.

Ръководител на секция „Философия на Науката“: .....

/Доц, Д-р Борис Грозданов/

*Квалификационната характеристика на успешно завършилите ДП „Философия на Науката“ е приета с Решение НС на ИФС, Протокол № 14/25.06.2024 г., т. 8.